

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/38/2012/ESn

Warszawa, 28 grudnia 2012 roku

**Pani
Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej**

uprzejmie informuję, że z zainteresowaniem zapoznałem się z przygotowaną przez Panią Minister informacją na temat stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach. Przedstawia ona w szerokim ujęciu zagadnienie bezpieczeństwa oraz działania podejmowane przez Panią Minister w poszczególnych jego obszarach, również w ramach współpracy międzyresortowej. Jej analiza skłania mnie do podniesienia jeszcze jednej kwestii, która nie została uwzględniona, a jest istotna z punktu widzenia bezpieczeństwa dziecka w szkole i placówce. Mam na myśli niewłaściwe zachowania nauczycieli wobec uczniów. Rodzice i uczniowie kierują do mnie tak wiele skarg w tej sprawie, że nie powinno się jej bagatelizować.

Uważam, że powyższy problem powinien stać się przedmiotem zainteresowania resortu edukacji nie tylko ze względu na dobro dziecka, ale także na szczególną rolę, jaką przypisano oświacie w Rzeczypospolitej Polskiej, która „stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa; kieruje się zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniem zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji o Prawach Dziecka. Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. (...) Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności” (Preambuła ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572z późn. zm.).

Tymczasem wielu rodziców zgłasza do Biura Rzecznika Praw Dziecka zachowania nauczycieli krzywdzące dzieci. Wśród 160 zarejestrowanych „spraw przemocowych” związanych z agresją w szkołach (stan na dzień 16 października 2012 r.) 100 dotyczyło przemocy ze strony osób dorosłych (nauczycieli i dyrektorów szkół). Zgłaszana przemoc polegała m.in. na straszaniu ucznia brakiem promocji, wypowiedaniu sarkastycznych uwag, ośmieszających ucznia na forum klasy (m.in. wygląd zewnętrzny, sytuacja rodzinna), biciu, popychaniu, krzyczeniu, kierowaniu do ucznia obraźliwych epitetów, wulgaryzmów, stosowaniu kary „kozy”, wyprasaniu z klasy.

Analiza powyższych przypadków prowadzi do wniosku, że takie zachowania są często skutkiem niechęci kadry pedagogicznej do pracy z dzieckiem wymagającym szczególnego zainteresowania i wsparcia (np. dzieci z zaburzeniami zachowania lub całościowymi zaburzeniami rozwoju), trudności w dialogu z rodzicami dziecka czy też braku właściwej diagnozy i reakcji ze strony dyrektorów szkół.

Wagę przedstawionego problemu potwierdza raport „Przemoc w szkole 2011”, przygotowany przez grupy wydawnicze Media Regionalne i Polskapresse oraz Fundację Orange¹. Zwrócono w nim uwagę, że 20% uczniów zostało upokorzonych przez nauczyciela, a podobna liczba badanych twierdziła, że nauczyciel używał wobec nich obraźliwych słów. Jeden na siedmiu uczniów był przez nauczyciela straszony, a co dwudziesty (5%) doświadczył ze strony nauczyciela agresji fizycznej (był szturchany, potrącany, uderzony). 13% uczniów zostało wyrzuconych za drzwi. Wyniki badania pokazały również, że przemoc psychiczna stosowana przez nauczycieli wobec uczniów wydaje się bardziej powszechna w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych niż w szkołach podstawowych. Natomiast ofiarami przemocy fizycznej częściej padają najmłodsi uczniowie.

Cenne spostrzeżenia na temat przemocy w relacji nauczyciel – uczeń i jej powiązań ze stanem świadomości społecznej ww. problemu wśród nauczycieli zostały przedstawione w publikacji „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy”, poświęconej wynikom badań zrealizowanych w ramach Programu Wieloletniego Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, koordynowanego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy².

W ramach tego projektu badawczego zebrano i diagnozowano m.in. przekonania nauczycieli dotyczące oddziaływań wychowawczych wykorzystujących przemoc. Były one rozważane czysto

¹ Badanie „Przemoc w szkole 2011” zostało przeprowadzone w ramach programu społecznego „Szkoła bez przemocy”. Program jest prowadzony przez 18 dzienników regionalnych dwóch grup wydawniczych – Media Regionalne i Polskapresse oraz Fundację Orange (dawniej Fundacja Grupy TP).

² *Psychospołeczne warunki pracy polskich nauczycieli. Pomiedzy wypaleniem zawodowym a zaangażowaniem*, red. Jacek Pyżalski, Dorota Merecz. Publikacja przygotowana w ramach projektu „Pozytywne i negatywne elementy psychospołecznego środowiska pracy w szkole a przemoc w relacji nauczyciel – uczeń”, zrealizowanego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi.

hipotetycznie, stan prawny nie dopuszcza bowiem stosowania tego typu rozwiązań. 30% badanych stwierdziło, że są uczniowie, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną metodą, a 15% badanych chciałoby, aby taka kara była dozwolona (tak by nauczyciel mógł nią postraszyć). Z kolei 13% opowiedziało się za wprowadzeniem takiej kary pod warunkiem jednoznacznego określenia procedury jej zastosowania. Co dziesiąty nauczyciel uważa brak możliwości stosowania kar cielesnych za jedną z przyczyn problemów z dyscypliną w polskiej szkole. 8% badanych, pomimo obowiązującego w polskim prawie zakazu stosowania kar cielesnych, dało zdenerwowanemu nauczycielowi prawo do wymierzenia lekkiej kary cielesnej. W publikacji pojawia się też wiele innych niepokojących sygnałów. Mianowicie połowa badanej grupy nauczycieli jest przekonana, że uczeń powinien chociaż trochę bać się nauczyciela, a co czwarty nauczyciel sądzi, że jedynym sposobem na skuteczne zapanowanie nad klasą jest sprawianie wrażenia osoby surowej i groźnej.

Chciałbym podkreślić, że przepisy art. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 6 ustawy z dnia z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela jasno precyzują obowiązki nauczyciela. Natomiast wyniki przedstawionych badań i analiza wpływających do mnie skarg dowodzą, że w polskiej szkole istnieje poważny problem, który nie tylko wymaga refleksji, ale także determinuje konieczność zmian. Jestem przekonany, że stworzenie bezpiecznej i przyjaznej dzieciom szkoły jest możliwe tylko w drodze zmian, które zostaną wprowadzone w każdej szkole i obejmą wszystkich członków jej społeczności, a dotyczyć będą przede wszystkim świadomości społecznej skutków stosowania przemocy (uregulowania prawne w tym zakresie wydają się dostateczne, aczkolwiek nie zawsze stosowane).

W związku z powyższym, na podstawie art. 3 i art.10 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę Panią Minister o zajęcie stanowiska i wskazanie, jakiego typu działania przewiduje resort, aby mogła nastąpić konieczna w opisanej sytuacji zmiana dotycząca postaw nauczycieli.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-3-WWRD-BS-043-02/13

Warszawa, 22 stycznia 2013 r.

Pan
Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Ministrze!

odpowiadając na wystąpienie z 28 grudnia 2012 r. w sprawie stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach, uprzejmie informuję.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) nauczyciele podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu lub obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy. Przez uchybienie godności zawodu nauczyciela należy rozumieć wszelkie zachowania nauczyciela, które nie mogą być akceptowane z uwagi na dobro wychowywanej młodzieży i prawidłowe funkcjonowanie systemu szkolnego, podważają zaufanie nie tylko do obwinionego nauczyciela, ale również innych nauczycieli, zaprzeczając wartościom dotyczącym wzajemnego szacunku, kultury i poszanowania godności, które nauczyciel powinien przekazywać uczniom. Podstawą do zakwalifikowania przewinienia, jako uchybienia godności zawodu nauczyciela – niezależnie od miejsca jego popełnienia – będzie zatem stanowić jego treść, np.: wszelkie przejawy przemocy fizycznej i stosowanie nacisku psychicznego wobec ucznia; naruszenie godności ucznia; niestosowne zachowanie się, które w sposób ewidentny narusza ogólne normy etyczne i normy zachowania przyjęte w środowisku szkolnym (oświatowym).

Zgodnie z art. 77 ust. 1 – 5 ww. ustawy – Karta Nauczyciela, w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy wojewodach dla nauczycieli wszystkich szkół na terenie województwa. Drugą instancją w sprawach dyscyplinarnych dla nauczycieli jest odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania, a w sprawach nauczycieli szkół artystycznych – odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Od prawomocnych orzeczeń odwoławczych komisji dyscyplinarnych stronom przysługuje odwołanie do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

W myśl art. 76 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, karami dyscyplinarnymi dla nauczycieli są: nagana z ostrzeżeniem, zwolnienie z pracy, zwolnienie z pracy

z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania i wydalenie z zawodu nauczycielskiego.

W świetle powyższego, nauczyciel naruszający prawa ucznia, może zostać ukarany karą dyscyplinarną stosowną do popełnionego przewinienia. Należy podkreślić, że każdy obywatel jest uprawniony do powiadomienia organu, przy którym działa komisja, o uchybieniu przez nauczyciela godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela. Po otrzymaniu takiej wiadomości, organ, przy którym działa komisja, zobowiązany jest niezwłocznie polecić rzecznikowi dyscyplinarnemu przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego. Zasady przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Nr 15, poz. 64). Niezależnie od powyższego, nauczyciele, tak jak i inni obywatele, podlegają odpowiedzialności karnej.

Należy podkreślić, że istotą działania komisji dyscyplinarnej jest ustalenie, czy i jakich konkretnie obowiązków nie dopełnił obwiniony nauczyciel lub/i czy rzeczywiście uchybił godności zawodu nauczyciela. Jednakże, incydentalny charakter sprawy może mieć znaczenie dla wymiaru kary dyscyplinarnej. Zgodnie z § 36 ust. 1 ww. rozporządzenia, skład orzekający w danej sprawie może wydać orzeczenie o ukaraniu nauczyciela, o uniewinnieniu go, albo o umorzeniu postępowania, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w § 4 ust. 1 przedmiotowego rozporządzenia. Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 78 ustawy – Karta Nauczyciela, komisje dyscyplinarne są niezawisłe w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego. Niezawisłość komisji dyscyplinarnych oznacza, że ich członkowie przy orzekaniu podlegają wyłącznie obowiązującym przepisom prawa oraz są wolni od jakichkolwiek wpływów i nacisków zmierzających do załatwienia rozpatrywanej sprawy w określony sposób. Jednakże należy zauważyć, że w sytuacji, gdy sąd stwierdzi, że obwiniony dopuścił się przestępstwa, komisja dyscyplinarna, zgodnie z treścią § 35 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego jest związana ustaleniami sądu w zakresie winy. Jednakże, zdarzają się także sytuacje, w których pomimo tego, że dochodzenie w stosunku do obwinionego zostaje umorzone przez organa ścigania wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie przez niego przestępstwa, komisja pierwszej instancji, działając w oparciu o § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia prowadzi postępowanie dyscyplinarne oraz wymierza karę dyscyplinarną.

W myśl art. 9 ust. 1 ww. ustawy, stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

- 1) posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje,
- 2) przestrzega podstawowych zasad moralnych,
- 3) spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

Z powyższego wynika, że od nauczycieli wymaga się nie tylko przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć i przygotowania

pedagogicznego, ale także przestrzegania zasad moralnych oraz spełniania warunków zdrowotnych niezbędnych do wykonywania zawodu.

Zgodnie z § 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 50, poz. 400, z późn. zm.), przygotowanie pedagogiczne należy rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki szczegółowej, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin w powiązaniu z kierunkiem (specjalnością) kształcenia oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną – w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin. Warto podkreślić, że przygotowanie pedagogiczne zawsze było istotnym elementem przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

Kształcenie nauczycieli prowadzą szkoły wyższe oraz zakłady kształcenia nauczycieli, tj. kolegia nauczycielskie i nauczycielskie kolegia języków obcych. Większość nauczycieli jest przygotowywana do zawodu w uczelniach, kolegia zaś pełnią funkcję uzupełniającą. Mając na uwadze, jakość kształcenia nauczycieli, szkoły wyższe począwszy od roku akademickiego 2003/2004 prowadzą studia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych z uwzględnieniem standardów kształcenia nauczycieli. Do 2003 r. kształcenie nauczycieli w szkołach wyższych odbywało się na ogólnych zasadach dotyczących organizacji kształcenia.

Do roku akademickiego 2011/2012 kształcenie nauczycieli było prowadzone na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 207, poz. 2110), od roku akademickiego 2012/2013 zaś uczelnie prowadzą studia oraz studia podyplomowe w ramach modułów kształcenia na podstawie przepisów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131).

Szkoła wyższa podejmująca się kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela musi uwzględniać standardy kształcenia nauczycieli określone w ww. rozporządzeniu i tym samym osiągnąć m.in. ogólne efekty kształcenia zakładające, iż absolwent:

- 1) posiada wiedzę psychologiczną i pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów rozwoju, socjalizacji, wychowania i nauczania – uczenia się,
- 2) posiada wiedzę z zakresu dydaktyki i szczegółowej metodyki działalności pedagogicznej, popartą doświadczeniem w jej praktycznym wykorzystywaniu,
- 3) posiada umiejętności i kompetencje niezbędne do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły, w tym do samodzielnego przygotowania i dostosowania programu nauczania do potrzeb i możliwości uczniów,
- 4) wykazuje umiejętność uczenia się i doskonalenia własnego warsztatu pedagogicznego z wykorzystaniem nowoczesnych środków i metod pozyskiwania, organizowania i przetwarzania informacji i materiałów,

- 5) umiejętnie komunikuje się przy użyciu różnych technik, zarówno z osobami będącymi podmiotami działalności pedagogicznej, jak i z innymi osobami współdziałającymi w procesie dydaktyczno-wychowawczym oraz specjalistami wspierającymi ten proces,
- 6) charakteryzuje się wrażliwością etyczną, empatią, otwartością, refleksyjnością oraz postawami prospołecznymi i poczuciem odpowiedzialności,
- 7) jest praktycznie przygotowany do realizowania zadań zawodowych (dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych) wynikających z roli nauczyciela.

Rozporządzenie, o którym mowa, zawiera także opisy: szczegółowych efektów kształcenia, procesu i organizacji kształcenia, modułów kształcenia, tj.: 1) przygotowania w zakresie merytorycznym do nauczania pierwszego przedmiotu (prowadzenia zajęć), 2) przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, 3) przygotowania w zakresie dydaktycznym, 4) przygotowania do nauczania kolejnego przedmiotu, 5) przygotowania w zakresie pedagogiki specjalnej, i organizacji praktyk będących nieodzownym elementem przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela.

W przypadku zakładów kształcenia nauczycieli w planach i programach nauczania specjalności prowadzonych w kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych uwzględnia się wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli w kolegiach nauczycielskich i nauczycielskich kolegiach języków obcych (Dz. U. Nr 128, poz. 897), tak aby absolwent kolegium, równocześnie z wiedzą merytoryczną w zakresie określonej specjalności, uzyskał przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) oraz realizowania zadań wychowawczych i opiekuńczych szkoły i placówki.

Wszystkie działania w zakresie tworzenia przepisów prawa dotyczących zarówno wymagań kwalifikacyjnych, jak i standardów kształcenia nauczycieli mają na celu pozyskanie do zawodu najlepszych absolwentów szkół wyższych, kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych. Nauczyciele mają możliwość doskonalenia własnego warsztatu pracy bądź uzyskiwania nowych kwalifikacji odpowiadających potrzebom szkoły lub placówki. Nabywanie dodatkowych kompetencji ubogaca warsztat pracy nauczycieli, a tym samym sprzyja efektywnej realizacji opiekuńczych i wychowawczych zadań szkoły oraz lepszemu dostosowaniu kwalifikacji nauczycieli do lokalnych potrzeb.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, z późn. zm.), dyrektor szkoły zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce. Tym samym dyrektor szkoły jest odpowiedzialny zarówno za stworzenie takich warunków nauczania i wychowania, które sprzyjają budowaniu właściwych relacji między nauczycielami a wychowankami, jak i za przeciwdziałanie sytuacjom, które nie sprzyjają budowaniu atmosfery poczucia bezpieczeństwa w szkole. Zgodnie z przepisami powyższego rozporządzenia dyrektor szkoły organizuje i sprawuje ogólny nadzór nad bezpiecznymi i higienicznymi warunkami nauki, a w szczególności:

- zapewnia uczniom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu i nauki w szkole lub placówce, jak również podczas zajęć obowiązkowych i innych organizowanych przez szkołę poza jej terenem,
- w tygodniowym rozkładzie zajęć dydaktyczno-wychowawczych równomiernie rozkłada zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia,
- prowadzi rejestr wypadków według określonego w rozporządzeniu wzoru.

Szkoła realizuje zadania opiekuńcze z uwzględnieniem przepisów bhp w szczególności w zakresie:

- sprawowania opieki nad uczniami w szkole podczas zajęć realizowanych w szkole i poza szkołą,
- opracowania regulaminów pracowni, warsztatów i laboratoriów określających zasady bhp i zapoznaje z nimi uczniów.

Instrumentem służącym kształtowaniu środowiska wychowawczego szkoły, relacji pomiędzy uczniami oraz uczniami i nauczycielami jest statut szkoły, spełniający warunki określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutowych publicznych przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 z późn. zm.).

Statut szkoły określa m.in.:

- cele i zdania szkoły wynikające z przepisów prawa oraz uwzględniające program wychowawczy szkoły i program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska,
- sposób wykonywania zadań szkoły, z uwzględnieniem optymalnych warunków rozwoju ucznia, zasad bezpieczeństwa oraz zasad promocji i ochrony zdrowia,
- szczegółowe zasady wewnątrzszkolnego oceniania uczniów,
- rodzaje nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary,
- szczegółowe kompetencje organów szkoły.

Zapewnienie właściwych warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wyposażenia szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania jest również zadaniem organu prowadzącego szkołę i placówki zgodnie z przepisem art. 5 ust. 7 pkt 1 i 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Ponadto zgodnie z art. 34a ust 1. tej ustawy organ prowadzący szkołę lub placówkę sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, z uwzględnieniem odrębnych przepisów. Nadzorowi podlega w szczególności:

- przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów;
- przestrzeganie przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

Odnosząc się do kwestii podjęcia przez resort edukacji działań mających na celu poprawę postaw nauczycielskich względem uczniów i podopiecznych, uprzejmie informuję, że powyższe wymaga gruntownego przeanalizowania przepisów omówionego wcześniej rozporządzenia (w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego). Prace legislacyjne nad jego projektem zostały wstrzymane w czerwcu 2011 r., na rzecz podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do uregulowania postępowania dyscyplinarnego nauczycieli w przepisach ustawy – Karta Nauczyciela. Podyktowane było to uwagami

zgłoszonymi w toku uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji społecznych przez Rządowe Centrum Legislacji, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Ww. podmioty wniosły zastrzeżenia co do zgodności upoważnienia ustawowego do wydania projektowanego rozporządzenia, przewidzianego w art. 85 ustawy – Karta Nauczyciela z art. 92 ust. 1 Konstytucji. Podnoszono również, że zasady prowadzenia postępowań dyscyplinarnych, w tym kształtujące sytuację procesową nauczyciela, z uwagi na ich szczególny charakter związany z ustalaniem odpowiedzialności dyscyplinarnej i wymierzaniem kary, powinny zostać uregulowane w szerokim zakresie bezpośrednio w ustawie, nie zaś w akcie wykonawczym. Ministerstwo Edukacji Narodowej podziela zaprezentowane powyżej stanowisko Rządowego Centrum Legislacji, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. W tym stanie rzeczy, wszelkie propozycje zmian w przedmiotowym zakresie zostaną rozważone po uprzednim uregulowaniu postępowania dyscyplinarnego nauczycieli w przepisach ustawy – Karta Nauczyciela.

Należy także zauważyć, że odpowiedzialność dyscyplinarna nie jest jedyną formą służącą wyeliminowaniu przemocy stosowanej przez nauczyciela względem ucznia. Warto podkreślić, że kontrola prawidłowości procesu dydaktyczno – wychowawczo – opiekuńczego, w tym m.in. kontrolowanie przestrzegania prawa przez nauczycieli jest możliwa przede wszystkim poprzez sprawowanie nadzoru pedagogicznego przez dyrektora szkoły, realizowanego poprzez wykonywanie zadań i czynności określonych w art. 33 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), a szczegółowe zasady sprawowania nadzoru pedagogicznego określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324) – o którym jest wcześniej mowa. Wymagania kwalifikacyjne niezbędne do zajmowania stanowiska nauczyciela określono przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 50, poz. 400, z późn. zm.).

Ponadto uprzejmie informuję, że dbałość o bezpieczeństwo i wychowanie uczniów jest obowiązkiem szkoły przez cały czas jej działalności. W sposób szczególnie podkreśla się rolę, jaką w działaniach szkoły pełnią wychowanie i zapewnienie uczniom poczucia bezpieczeństwa. Dlatego obecny rok szkolny ogłoszony został „Rokiem Bezpiecznej Szkoły”.

Kolejnym ważnym działaniem było przyjęcie przez Ministra Edukacji Narodowej w roku szkolnym 2012/2013 w kierunkach polityki oświatowej państwa, priorytetu pn. *Wzmacnianie bezpieczeństwa w szkołach i placówkach systemu oświaty*. Przyjęcie tak ważnego kierunku polityki oświatowej państwa podkreśliło konieczność podjęcia wielostronnych działań mających na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa w szkołach i placówkach, co przyczyni się do stworzenia warunków prawidłowego ich rozwoju psychicznego i fizycznego.

Rok bezpiecznej szkoły jest priorytetem całego systemu edukacji, w tym dyrektorów szkół, innych instytucji oświatowych oraz nadzoru pedagogicznego na rzecz dbałości o sprzyjające rozwojowi i bezpieczne dla uczniów środowisko.

W ramach priorytetu w roku szkolnym 2012/2013 *Wzmacnianie bezpieczeństwa w szkołach i placówkach - Rok Bezpečnej Szkoły*:

- utworzono Koalicję na rzecz Bezpečnej Szkoły, składającej się z 16 organizacji pozarządowych. Działania na rzecz bezpieczeństwa uczniów wspierają także inne resorty m.in.: Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Główny Inspektor Pracy, Główny Inspektor Sanitarny. Sygnatariusze listu intencyjnego zobowiązali się m. in. do podejmowania działań skierowanych na wzmacnianie szeroko rozumianego bezpieczeństwa uczniów oraz współpracę przy planowanych w przyszłości projektach realizowanych w Roku Bezpečnej Szkoły. Na stronie internetowej: www.bezpečnazszkola.men.gov.pl został zamieszczony portal Roku Bezpečnej Szkoły zawierający wszystkie obszary w zakresie bezpiecznego otoczenia ucznia i bezpiecznego zachowania ucznia, w których ministerstwo wspiera szkoły i placówki. W ten sposób powstała swoista mapa bezpieczeństwa w szkole, która ma się rozwijać wraz z potrzebami uczniów, nauczycieli i rodziców. Materiały te pokazują również partnerów, z którymi można współpracować, w danej problematyce oraz dobre praktyki;

- zaplanowano konkurs ofert na realizację zadania publicznego pn.: „Ja i Ty – bezpieczni w szkole i w placówce. Projekty edukacyjne wzmacniające bezpieczeństwo w szkole poprzez poprawę relacji interpersonalnych i klimatu społecznego”. Celem konkursu jest wyłonienie najkorzystniejszych ofert podmiotów, które w oparciu o przeprowadzoną diagnozę stanu bezpieczeństwa w szkole lub w placówce, zaplanują i przeprowadzą projekty edukacyjne wzmacniające bezpieczeństwo w szkole /placówce poprzez:

- ✓ rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie w relacjach interpersonalnych, uczenie współpracy i odpowiedzialności za siebie i innych, kształtowanie postaw obywatelskich, rozwijanie samorządności i wolontariatu,
- ✓ rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli,
- ✓ budowanie pozytywnego wizerunku szkoły/placówki, w tym: rozwijanie umiejętności zagospodarowywania czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwijanie kompetencji kulturowych młodego pokolenia, nawiązywanie współpracy i budowanie „sieci” współpracy z podmiotami zewnętrznymi na rzecz poprawy bezpieczeństwa w szkołach i placówkach systemu oświaty;

- resort edukacji zaplanował przygotowanie poradnika dla rodziców - jak znaleźć i skorzystać z raportów ewaluacyjnych;

- działania wynikające z realizacji Rządowego programu na lata 2008-2013 „Bezpečna i Przyjazna Szkoła”: realizacja działań profilaktycznych we współpracy z Komendą Główną Policji. Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje kontynuację działań profilaktycznych prowadzonych w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym używania przez dzieci i młodzież środków psychoaktywnych, zapobieganie przemocy rówieśniczej poprzez kontynuację projektu Profilaktyka a Ty/Edukacji (PaT/E), Ogólnopolską Noc Profilaktyki, Ogólnopolski Przystanek PaT i Regionalne Przystanki PaT oraz Multimedialny Pakiet Edukacyjny. Przedstawione

działania wpisują się w prawo oświatowe, w szczególności w szkolny program wychowawczy i program profilaktyki.

Program Profilaktyka a Ty (PaT) należy do strategii profilaktycznych aktywizujących twórczo młodzież na rzecz własnego rozwoju i pomocy rówieśnikom, którzy przejawiają zachowania problemowe. Jest, więc formą profilaktyki uniwersalnej, która w zależności od potrzeb, obejmuje również dzieci i młodzież z grup podwyższonego ryzyka. Jej istotą jest uruchamianie zasobów i potencjału młodzieży umożliwiających ich rozwój prospołeczny i prozdrowotny.

W chwili obecnej, w wielu szkołach na terenie całego kraju, młodzież włącza się aktywnie w działania Programu PaT.

Należy podkreślić, że Program PaT otrzymał tytuł lidera rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, realizowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, a Ogólnopolska Akcja Edukacyjno-Profilaktyczna pn. Przystanek PaT została wyróżniona certyfikatem Roku Kreatywności i Innowacji.

Ministerstwo Edukacji Narodowej uczestniczy w Przystanku PaT od 2009 r. Akcja „Przystanek PaT” to coroczne, ogólnopolskie spotkanie społeczności PaT z całego kraju promujące modę na życie wolne od uzależnień. Przez sześć dni odbywają się bezpłatne warsztaty artystyczne prowadzone przez zawodowych instruktorów. Można wziąć udział m.in. w zajęciach teatralnych, kuglarskich, wokalnych, tanecznych, literackich, recytatorskich, dziennikarskich, radiowych, etnograficznych, charakteryzatorskich i technicznych.

W programie przewidziane są również warsztaty profilaktyczne, rozmowy filozoficzne, koncerty oraz spektakle w wykonaniu młodzieżowych grup teatralnych z całej Polski. Akcja nie ma charakteru festiwalu z jury i nagrodami. Jest spotkaniem i głosem młodych w sprawie profilaktyki uzależnień. W Akcję zaangażowane są lokalne władze oświatowe, samorządowe, Policja i media. Akcję „Przystanek PaT” odwiedzili obserwatorzy z Niemiec, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Danii i Węgier. Warsztaty artystyczne prowadzili zawodowi instruktorzy z Polski, a także ze Słowacji, Brazylii, Kuby, Izraela, Rosji i Niemiec;

- w obszarze dbałości o bezpieczne zachowanie ucznia, Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało materiał pn. *Oferta działań profilaktycznych adresowanych do kadry pedagogicznej, rodziców, uczniów oraz organów prowadzących szkoły i placówki* do wykorzystania w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i profilaktycznych;

- w części skierowanej do rodziców zamieszczono liczne poradniki oraz programy pozwalające na rozpoznawanie przyczyn problemowych zachowań dzieci, jak również stosowanie skutecznych form oddziaływań wychowawczych, z poszanowaniem praw dziecka.

Należy podkreślić, że zachowania nauczycieli wobec uczniów, z punktu widzenia bezpieczeństwa dziecka w szkole i placówce, są bardzo ważnym obszarem zainteresowania Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Placówka podległa Ministrowi Edukacji Narodowej, jaką jest Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) w Warszawie, od wielu lat wspiera i doskonali kompetencje wychowawcze nauczycieli szkół różnych typów i etapów edukacyjnych oraz

placówek oświatowych. W ocenie zjawiska agresji i przemocy w szkole oraz działań wychowawczych i profilaktycznych prowadzonych w szkole wykorzystuje różne źródła informacji. ORE uważnie analizuje raporty, dotyczące badań nad przemocą w szkole i odpowiada na niepokojące sygnały dotyczące agresywnych zachowań nauczycieli wobec uczniów. Ośrodek Rozwoju Edukacji prowadzi działania informacyjne i edukacyjne, wydaje i opracowuje liczne publikacje (w tym e-poradniki) udostępniane m.in. na stronie internetowej: www.ore.edu.pl. Problematyka wychowania bez przemocy i idea konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w szkole ze szczególnym uwzględnieniem negocjacji i mediacji jest podejmowana podczas organizowanych przez ORE seminariów i konferencji.

ORE oferuje także wiele form doskonalenia zawodowego dla szkolnych specjalistów i nauczycieli, dotyczących problematyki przemocy w relacjach nauczyciel – uczeń. Działania te są długofalowe, ponieważ ich intencją jest trwała zmiana postaw nauczycieli, co wymaga czasu, zintensyfikowania i różnorodności form oddziaływań.

Główne przykłady działań ww. placówki w zakresie problematyki przemocy w relacjach nauczyciel – uczeń to:

I. Publikacje i materiały zamieszczone na stronie internetowej ORE:

- „*Rozwiązywanie konfliktów w szkole. Poradnik dla nauczycieli*”, M. Kazimierczak (red.), CMPPP, Warszawa 2008.
- „*Jak kochać i wymagać*”. *Poradnik dla rodziców*”; J. Sakowska, A. Zajic, M. Talar, M. Witkowska; ORE, Warszawa 2011;
- „*Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole. Poradnik dla nauczycieli*”. A. Borkowska, J. Szymańska, M. Witkowska; ORE 2012;
- „*One są wśród nas*”:
 - *Dziecko z autyzmem i zespołem Aspergera w szkole i przedszkolu*. G. Jagielska; ORE, Warszawa 2010.
 - *Dziecko z ADHD w szkole i przedszkolu*. T. Srebnicki, T. Wolańczyk; ORE, Warszawa 2010.
 - *Dziecko z zaburzeniami psychotycznymi w szkole*. I. Namysłowska; ORE, Warszawa 2010.

Artykuły:

- „*Mobbing i bullying w szkole. Charakterystyka zjawiska i program zapobiegania*”; S. Orłowski;
- „*Krzywdzenie emocjonalne dziecka*”; D. Morawska;
- „*Przemoc wobec dziecka*”; D. Morawska;
- „*Metody rozwiązywania konfliktowych sytuacji w szkole*”; H. Gasik
- „*Klimat społeczny szkoły*”; W. Poleszak;
- „*Program wychowawczy szkoły a personalistyczna perspektywa wychowania do wartości*”; Patrycja Cicha.

II. Programy profilaktyczne realizowane w ORE:

1. „*Jak sobie radzić z prowokacyjnymi zachowaniami uczniów. Metoda konstruktywnej konfrontacji*”.

Program zwiększania umiejętności wychowawczych nauczycieli, adresowany do rad pedagogicznych gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Celem programu jest zapobieganie konfliktom pomiędzy nauczycielem a uczniami, poszerzenie

umiejętności nauczyciela o nowe, bardziej efektywne metody interwencji w sytuacjach prowokacyjnych i agresywnych zachowań ucznia. Program jest upowszechniany od 2007 r. poprzez sieć ponad 300 realizatorów na terenie 16 województw.

W 2013 r. zaplanowano kolejną edycję szkoleń dla rad pedagogicznych, które zostaną przeprowadzone w 20 gimnazjach i i szkołach ponadgimnazjalnych przez uprawnionych realizatorów programu w 16 województwach.

2. „Rozwiązywanie konfliktów w szkole z uwzględnieniem metody negocjacji i mediacji”.

Celem programu jest inspirowanie nauczycieli do postrzegania konfliktu, jako naturalnego zjawiska, a także źródła zmiany. Takie postrzeganie konfliktu może sprawić, że szkoła będzie miejscem, gdzie młodzi ludzie uczyć się będą konstruktywnych sposobów jego rozwiązywania.

Szkolenie przeznaczone jest dla pracowników merytorycznych ośrodków doskonalenia nauczycieli i poradni psychologiczno-pedagogicznych. Uczestnicy szkolenia są zobowiązani do zorganizowania spotkania z radami pedagogicznymi na temat alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów.

Treści programowe szkolenia:

- rozpoznanie osobistego stylu rozwiązywania konfliktów;
- nieinwazyjne komunikowanie się, jako sposób rozwiązywania sytuacji trudnych;
- rodzaje stylów rozwiązywania (w oparciu o decyzję; w oparciu o współpracę);
- błędy w zarządzaniu konfliktem: eskalacja konfliktu, detektory konfliktu;
- sposoby zachowania się ludzi w sytuacji konfliktu;
- negocjacje jako sposób rozwiązywania konfliktów: reguły, etapy;
- negocjacje pozycyjne a negocjacje problemowe (nastawione na współpracę).
- mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów: reguły, etapy;
- zalecenia dla mediatora;
- symulacje negocjacji i mediacji z uwzględnieniem specyfiki rozwiązywania konfliktów w szkole;
- praca w grupach nad autorskimi scenariuszami wsparcia szkół w rozwiązywaniu konfliktów.

W 2013 r. zaplanowano 2 edycje szkolenia dla nowych liderów programu - pracowników poradni psychologiczno – pedagogicznych oraz konsultantów z ośrodków doskonalenia nauczycieli, ogółem dla 45 osób.

3. „Budowanie strategii pracy z dzieckiem przejawiającym zaburzenia zachowania w środowisku szkolnym i rodzinnym”

Szkolenie ma na celu zapoznanie się z systemowym rozumieniem i podejściem do rozwiązywania problemów uczniów przejawiających zaburzenia zachowania. Pracując na przypadkach z własnej praktyki i przypadkach hipotetycznych uczestnicy mają możliwość:

- dokonania diagnozy funkcjonalnej, uwzględniającej procesy zachodzące w relacjach dziecka z otoczeniem,
- poznania zasad budowania strategii i opracowywania strategii korygujących dla ucznia w środowisku szkolnym,
- poznania konkretnej metody pracy z zespołem nauczycieli, wychowawców i specjalistów, który dokonuje diagnozy sytuacji ucznia i buduje dla niego strategię pomocy.

W 2013 roku jest zaplanowane kolejne szkolenie dla 20 osób jako kontynuacja.

4. „Rozwój kompetencji metodycznych kadr systemu edukacji w obszarze budowania współpracy na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”

Głównym celem kursu jest przygotowanie kadr systemu edukacji do formułowania treści orzeczeń i opinii w sposób użyteczny dla szkoły oraz wspierania członków zespołów orzekających w procesie opracowywania dokumentacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z zaburzeniami zachowania.

Szkolenie będzie kontynuowane w 2013 r. Z grupy dotychczas przeszkolonych, do 2012 r. 400 pracowników zespołów orzekających, wyłoniona zostanie grupa 40 osób – liderów.

5. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” - ogólnopolski program wspierania kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców. Ewaluacja zewnętrzna jakości programu przeprowadzona w 2007 r. oraz w 2008 r. (ewaluacja odroczone) wykazała, między innymi, znacząco statystycznie wysokie i trwałe zmiany postaw wychowawczych uczestników w obszarach dotyczących np. rozumienia potrzeb dziecka, reagowania na zachowania niepożądane i sytuacje konfliktowe, pojęcie autorytetu dorosłego.

Cele programu to między innymi :

- rozwój i opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych takich jak:
 - nawiązanie efektywnej współpracy z dzieckiem;
 - modyfikowanie niepożądanych lub nieodpowiednich zachowań bez stosowania przemocy;
 - uwalnianie siebie i dzieci od ograniczającego lub wręcz zaburzającego rozwój osobowości funkcjonowania w rolach;
 - pomoc w rozwoju pozytywnego i realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności, a także wzrost zaufania i szacunku do siebie jako wartościowego człowieka;
 - rozpoznawanie, wyrażanie i akceptowanie uczuć, a także radzenie sobie z tzw. trudnymi uczuciami w duchu poszanowania godności osobistej człowieka;
 - umiejętność aktywnego, wspierającego słuchania;
 - wyrażanie przez dorosłych oczekiwań i ograniczeń w taki sposób, by były one przez dziecko respektowane;
- edukacja wychowawców i rodziców w zakresie rozwoju potrzeb dziecka, zagrożeń, czynników ryzyka i profilaktyki, kontaktu z dzieckiem, komunikacji i rozwiązywania problemów, wyznaczania norm i wymagań w rozwoju dziecka.

Aktualnie program posiada ogólnopolską sieć koordynatorów liczącą 53 osoby, a także sieć rekomendowanych realizatorów (485 osób), co umożliwia udział w szkoleniach wszystkich zainteresowanych programem nauczycieli i rodziców.

Tabela: realizacja szkoleń w latach 2007 -2011 przez Ośrodek Rozwoju Edukacji

Rok	Szkolenia dla nauczycieli/rodziców	Szkolenia dla profesjonalistów
2011	360 grup: 4119 osób	53 grupy: 799 osób
2010	206 grup:	72 grupy:

	2489 osób	949 osób
2009	235 grup: 2676 osób	48 grup: 641 osób
2008	299 grup: 3694 osoby	45 grup: 559 osoby
2007	338 grup: 4375 osób	33 grup: 453 osób
Razem:	1438 grupy: 17353 osób	251 grup: 3401 osób

6. „Golden Five”

Program „Golden Five” jest produktem 3-letniego międzynarodowego projektu realizowanego w ramach programu Comenius 2.1 koordynowanego przez Uniwersytet w Sewilli i adresowany do nauczycieli gimnazjum. Golden Five w 2008 roku znalazł się na liście dwunastu wyróżnionych projektów uznanych za najlepsze przykłady dobrej praktyki na poziomie europejskim (Best Practice). W 2009 roku, ogłoszonym w Unii Europejskiej Rokiem Innowacyjności i Kreatywności, otrzymał brązowy medal Komisji Europejskiej za kreatywność i innowacyjne rozwiązania w doskonaleniu nauczycieli. Program „Golden Five” określa najważniejsze obszary składające się na klimat szkoły oraz kluczowe zasady postępowania nauczycieli, tym samym przygotowuje nauczycieli do bycia wspierającymi wychowawcami.

Główne obszary działalności nauczyciela to:

1. Zarządzanie klasą
2. Budowanie relacji
3. Klimat społeczny klasy
4. Nauczanie dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów
5. Współpraca szkoła - dom

Do każdego obszaru przygotowano listę kluczowych („złoty”) zasad postępowania nauczyciela. Proces wdrażania zasad odbywa się pod nadzorem i przy wsparciu instruktora - superwizora, co stanowi nowatorską propozycję wprowadzoną dla podniesienia efektywności programu. W programie szczególną wagę przywiązuje się do wdrażania idei budowania i podtrzymywania podmiotowych relacji nauczyciela z uczniem i rozwiązywania trudnych wychowawczo sytuacji bez przemocy.

Program „Golden Five” wdrażany jest w gimnazjach od 2005 roku. Do 2012 r. przeszkolono 54 instruktorów, którzy prowadzą szkolenia dla rad pedagogicznych i nauczycieli.

W 2013 roku zaplanowano certyfikowanie kolejnych 21 instruktorów oraz przeszkolenie nowych – 20 osób.

7. Projekt „Podstawy wychowawcze funkcjonowania szkoły”

W roku 2013 planowana jest realizacja nowego projektu, skierowanego do dyrektorów szkół i nadzoru pedagogicznego pt.: „Podstawy wychowawcze funkcjonowania szkoły”. W ramach projektu przygotowane zostaną artykuły oraz szkolenia dotyczące rozumienia idei systemu wychowawczego i kreowania warunków do jego tworzenia.

8. Działania w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych i Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii.

Ważną grupę odbiorców działań ORE stanowią pracownicy młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

- Szczególnie dla nich ORE przygotował raport na temat wypadków nadzwyczajnych w młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii w latach 2009-2011 oraz I kwartale 2012.

Wyniki raportu zostały przedstawione na zorganizowanych dla dyrektorów MOW i dyrektorów MOS naradach roboczych pt. „Młodzieżowe ośrodki wychowawcze jako ogniwo systemu profilaktyki społecznej i resocjalizacji w Polsce” oraz „Młodzieżowe ośrodki socjoterapii jako ogniwo systemu profilaktyki i terapii problemów dzieci i młodzieży”.

Jednocześnie w 2012 r. w ramach wzmocnienia kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w MOW lub MOS zostały zorganizowane:

- 21 szkoleń rad pedagogicznej *Jak sobie radzić z prowokacyjnymi zachowaniami uczniów? Metoda konstruktywnej konfrontacji* w 16 województwach, w których wzięło udział 436 nauczycieli,
- szkolenie *Pomoc dziecku z zaburzeniami emocjonalnymi w warunkach MOW, MOS*, w którym uczestniczyło 56 przedstawicieli kadry MOW i MOS.

W 2013 r. zaplanowano kolejne działania wzmacniające kompetencje wychowawcze nauczycieli i wychowawców MOW i MOS w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy wśród wychowanków, czyli szkolenie nauczycieli i wychowawców pn. *Warsztaty kształtowania kompetencji społecznych z elementami TZA* dla 48 nauczycieli.

Należy zauważyć, że resort edukacji dokłada starań w przygotowaniu wymaganych przepisów prawa, które regulują kwestie dotyczące przygotowania nauczycieli do pełnienia roli edukacyjnej, wychowawczej i opiekuńczej.

Ponadto kadra pedagogiczna szkół i placówek systemu oświaty posiada możliwość stałego doskonalenia swoich kompetencji wychowawczych. Bogatą ofertę doskonalenia zawodowego posiada Ośrodek Rozwoju Edukacji, jak również inne placówki doskonalenia zawodowego o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym.

Jednocześnie inne działania Ministerstwa Edukacji Narodowej wspierające szkoły i placówki dają możliwość nauczycielom uczestniczenia w projektach z zakresu bezpiecznej i przyjaznej szkoły.

2 wywarami stać się

z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Tadeusz Sławecki
SEKRETARZ STANU